

Talousarviokehys (raami) 2024 ja talousarvion laadintaohjeet

KH 25.09.2023 § 152
156/02.02.00/2023

Voimassa olevan kuntastrategian mukaan vuosien 2022 - 2026 tavoitteena on tasapainossa oleva kuntatalous. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimintatulojen merkittävää kasvattamista ja toimintakulujen hillintää. Kuntastrategiassa todetaan myös, että kunnan tuloveroprosentin ja kiinteistöveron tasoa ei tulisi lähivuosina nostaa.

Kuntastrategian mukaan maksuja ja taksoja tulee nostaa vuosina 2022-2026 niin, että niillä voitaisiin kattaa pääosin niiden kohteena olevista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset tai kustannuksille yleisesti hyväksytyt omavastuuosuudet.

Vuoden 2024 kehusehdotuksessa toimintatuottojen määrä on noin 5,5 % -yksikköä kuluvaan vuoteen suurempi. Keskeisimpänä syynä tähän on se, että vuonna 2024 kunta on saamassa täysimääräisenä kotikuntakorvaukset, koska negatiivisen peruspalvelujen valtionosuuden kuittamiseen valtiolle riittävät muut myönnettyt valtionosuudet, sekä verotulomenetysten kompensatio. Toimintatuottojen vertailukelpoinen kasvu on raamiehdotuksessa maltillinen 1,5 %, missä on otettu huomioon muun muassa lainsäädännön vaikutukset kunnan tulokertymään, siltä osin kuin ne ovat tiedossa.

Vuoden 2024 kehusehdotuksessa käyttötalousmenojen kasvu on 2,2 % muutetun vuoden 2023 talousarvion tasoon verrattuna, lukuun ottamatta sivistystoimen kehystä, mikä on laadittu 2,3 %:n menokasvulle. Sivistystoimen hieman suurempi kehys ottaa huomioon vapaa-aikatoimen talousarvioon tarvittavan pienen määrärahavarausten reitistöjen ja liikuntapaikkojen kunnostamisessa tarvittaviin materiaaleihin, sekä Happolan alueelle lammen kiertävän polun kevyen suunnittelun ja mahdollisen kevyen toteutuksen. Lisäksi sivistystoimen kehyksessä on otettu uutena tarpeena huomioon tarvittava pieni määrärahavaraustarve hyvinvointialueen yhdyspintatyöskentelyyn. Ottaen huomioon tiedossa olevat kustannuspaineet jo vuodelle 2023, menokehys on tiukka ja siihen pääseminen edellyttää toimintojen ja toimintatapojen kriittistä tarkastelua ja niihin liittyviä tehostamistoimenpiteitä.

Kunnan verotulojen ennakoitaan laskevan 3,2 % -yksikköä noin 5,13 miljoonaan euroon. Verotulojen laskennassa on käytetty kunnallisveroprosenttina 9,40. Kiinteistöveroprosenttien osalta on otettu huomioon yleisen kiinteistöveroprosentin alarajan nousu 1,30 prosenttiin.

Valtionosuudet ovat vuonna 2024 yhteensä 50.000 euroa. Tämä määrä jää valtionosuuksista kunnalle tilittäväksi sen jälkeen, kun niistä on kuitattu valtiolle negatiivisen peruspalvelujen valtionosuuden 706.000 euron suuruinen summa. Kunnalle tilittävän valtionosuuden määrä tulee tarkentumaan vasta joulukuun lopulla.

Talousarviolainaa joudutaan erittäin todennäköisesti nostamaan vuonna 2024. Sen tarkempi tarve selviää talousarvioprosessin kuluessa. Siihen keskeisesti vaikuttaa vuoden 2024 investointitaso.

Viime vuoden tilinpäätös oli alijäämäinen. Samoin kuluvan vuoden muutettu talousarvio on lähes 1,1 milj. euroa alijäämäinen. Myös kunnan käyttötalouden toteuma heinäkuun lopun tilanteessa on selvästi alijäämäinen. Edellytykset hieman muutettua talousarviota parempaan tilinpäätökseen ovat olemassa. Kunnan taloudellinen tilanne on viime vuosina vaihdellut voimakkaasti. Kunnan talouden pitäminen hallinnassa ja alijäämäkehityksen oikaiseminen vaatii merkittäviä menojen leikkauksia, ja tulopohjan vahvistamista. Menosäästöä olisi hieman saatavissa kunnan järjestämien palvelujen laskemisella lakisääteiselle minimitasolle. Käytännössä tämä tarkoittaisi opetuksessa tuntikehykseen puuttumista. Tämä toimenpide ei kuitenkaan yksistään riitä kunnan käyttötalouden saamiseksi tasapainoon.

Osana käyttötalouden tasapainottamista on nettoinvestointien määrää tarkasteltava kriittisesti ja investointitaso olisi pidettävä vuoden 2023 talousarvion tasolla eli noin 400.000 eurossa. Toisaalta korjausvelan kiinni kurominen edellyttäisi investointitason merkittävää nostamista useamman vuoden ajalle. Kunnan talous ei kuitenkaan tätä mahdollista. Jotta etenkin vesihuollon ja koulukiinteistön remontteja saataisiin jouhevasti eteenpäin, olisi perusteltua investointitasoa nostaa kertaluonteisesti yli 900.000 euroon.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047
Kj:n päätösehdotus	Kunnanhallitus hyväksyy ehdotetun kehyksen (raamin) vuoden 2024 talousarvion perustaksi.
Päätös	Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.